

LA CRISI ACTUAL

DISPERSIÓ, MULTIPLICITAT I CONFLICTE

Pierre Parlebas

Les activitats físiques i esportives han conegut una explosió social sense que l'EF hagi definit clarament el seu contingut

Durant molt temps, l'educació física ha viscut sobre afirmacions peremptòries que gairebé no permetien cap dubte. Aquest mètode s'havia llençat a la paperera després d'haver conegut els favors de les circulars i d'algun altre imposat pels textos oficials. Aixà indubtablement s'ha acabat. Des de fa uns vint anys, ha aparegut una nova sensibilitat; l'ambient de l'educació física s'ha vist capgirat. La crisi s'hi ha instal·lat.

Els ensenyants d'educació física han pres consciència de què se'ls havia desposseït del contingut de la seva assignatura i han reivindicat de participar en la definició de la seva pràctica. Tot refusant el principi d'autoritat, basant-se en coneixements científics adquirits a la Universitat, s'interroguen sobre el sentit i l'abast de la seva actuació. Paral·lelament, les activitats físiques i esportives han conegut una veritable explosió social. Les pràctiques de competició i les pràctiques de lleure han donat un salt endavant com no s'havia vist mai en el passat; avui dia, a França es parla de nou milions d'esportistes federats i prop del 35% dels individus de més de quinze anys afirmen que practiquen almenys ocasionalment una forma de gimnàstica (8). La importància que ha pres l'espectacle esportiu i el seu indubtable abast sociopolític reforcen

el fenomen.

La doble emergència d'una exigència científica, de tota manera irreversible, i d'una massiva demanda social d'activitats físiques suscita una intensa agitació i tendeix a provocar canvis institucionals. Com ha demostrat tan bé Bertrand Dourin a *La crise des pédagogies corporelles* (4), avui dia, "en educació física, es comparteix unànimement el sentiment d'una crisi" ([4], p. 18). La creació de les unitats d'ensenyament i de recerca en educació física i esportiva (UEREPS) i de l'agregació d'educació física, l'adopció de diversos textos legislatius o reglamentacions sobre l'esport, la concessió de crèdits de recerca i la reorganització de les tasques de l'esport són respostes, a vegades sobre la marxa a aquestes noves exigències.

La problemàtica de l'educació física no es pot aïllar del seu context social i institucional; n'ha eixit, si és a títol de traducció, com una mena de reflex, si és a títol de contradicció, com una mena de posar en qüestió fets establerts. També cal abordar aquesta problemàtica sota dos aspectes diferents encara que solidaris: el punt de vista sòcio-institucional que depèn de les instàncies històriques en presència i el punt de vista científic lligat a exigències d'epistemologia interna.

En haver de fer front a una brutal mutació, i l'educació física es presenta com un conjunt homogeni que proposa una irreprotxable unitat?

EL VESSANT SÓCIO-INSTITUCIONAL

On es troba l'educació física avui dia? Es pot esbossar, molt esquemàticament, un quadre ràpid de la situació actual?

Els camps d'intervenció

L'educació física s'ha implantat amb èxit en grans sectors de la vida social. La trobem en el món de la formació i l'educació (escola, universitat, formació professional); ha sabut, especialment amb els mètodes dits "psicomotors", fer-se reconèixer en el domini de la readaptació. El seu desenvolupament més espectacular s'ha afirmat, de tota manera, d'una banda en el món del lleure per l'embussada dels darrers quinze anys (gimnàstiques de conservació de múltiples denominacions, clubs de vacances, jogging, planxa de vela i pràctiques noves), d'altra banda, en el domini de la competició (augment del nombre de fede-

rats, desenvolupament de seccions esport-estudis).

La indubtable implantació de les activitats físiques en aquests quatre grans dominis (educació, reeducació, lleure i competició) sembla demostrar un èxit. Aquest, i garanteix una coherència o bé una dispersió?

Les tècniques i els mètodes

L'exuberància és aquí la llei. La inventiva dels que la practiquen és remarcable. El jardí de les especialitats motores coneix una florida perpètua: mètodes psicomotors, psicotònics i psicointònics, sofrologia, eutonia i ioga, gimnàstica de pausa, bio-energia i stretching, gimnàstica de conservació, gimnàstica voluntària, aerobí i gym-tònic. Si hi afegim les escoles de dansa i d'expressió corporal així com la mirada de les tècniques esportives, el mosaic esdevé impressionant. Mai no destorba l'abundància de béns o bé, molt abraça poc estreny? A aquestes tècniques se'ls associen mètodes que s'afirmen com a veritables teories de la motricitat. Si algunes d'elles provenen sobretot l'enginyositat del seu autor i una bona adaptació al gust del moment, d'altres són creacions remarcables, per exemple, la "psicocinètica" de Jean Le Boulch (5) i l'"eutonia" de Gerda Alexander (1) per exemple.

Els models explicatius

Els diferents corrents de gimnàstica recerquen la seva legitimitat basant-se en referències consagrades i prestigioses. El model organicista i biomecanitzant és el que sovint se n'emporta la palma, tant pel que fa a Georges Demeny com pel que fa als mètodes correctius o les gimnàstiques de conservació en voga encara en els nostres dies. Feroçment oposada a aquesta concepció "construïda", el mètode natural de Georges Hébert privilegia l'espontaneïtat dels comportaments anomenats "instintius". El model esportista, de dominant bioenergètica i fundat en el rendiment, proposa l'univers de la "performance" motora que s'imposa avui dia

amb molt estrèpit. En els últims quinze anys, ha sorgit dues noves representacions. Un model "dur" de tipus polític, presenta el cos com el lloc de les contradiccions de la societat; molt crític, sota la ploma de Jean-Marie Brohm, aquest corrent virulent denuncia el condicionament servil de l'empresa esportiva que emmordaçaria els esperits mitjançant un afeïonament corporal (3). Una concepció "afable", de tipus hedonista, s'estén actualment més i més; les pràctiques corporals hi són concebudes com una ocasió d'alliberament i expansió en el curs de la qual l'individu cercaria el plaer corporal, el plaer de tractar amb altri i en contacte amb la natura.

Algunes d'aquestes concepcions es rebutgen entre si, altres s'invocuen recíprocament. D'altra banda en podríem distingir d'altres i matisar fins a l'infinit. La constatació seria només més implacable: i, què hi ha de comú entre totes aquestes representacions del cos? La multiplicitat d'aquests models invita a interrogar-nos: i, en què esdevé l'educació física balandrejada de tal forma d'un corrent a l'altre?

Les concepcions pedagògiques

També aquí els mètodes són sobrebundants i certament, en conflicte declarat. Per a cada model del cos (mèdic, esportiu, polític...) s'articulen una o més concepcions pedagògiques. Els mètodes anomenats actius i poc directius s'oposen a les doctrines impositives, receloses de conformitat tècnica. Darrer avatar dels nostres dies, la "pedagogia per objectius" s'ha enenistat recentment en proposar un aparell didàctic que ambiciona la neutralitat.

De fet, tots els conflictes de la problemàtica pedagògica clàssica es retroben en l'educació física, i això amb tanta més agudeses quan la posada en joc del cos reactiva les passions. La propagació dels processos, però també llur esquinçament, esdevenen aquí la norma.

La formació dels formadors

El curs de formació és un excel·lent

revelador dels pressupostos d'una disciplina i dels seus conflictes subjacents.

L'estudiant d'avui dia, com el d'ahir, troba serioses dificultats en establir un lligam orgànic entre les seves pràctiques de terreny i els seus estudis teòrics. Aquestes juxtaposen coneixements extrets de disciplines disperses reputades com a fonamentals (anatomia, fisiologia, psicologia, sociologia...) i que es considera que reten compte de les situacions motrius. S'assegura que la suma de les dades fisiològiques, psicològiques i sociològiques desembocarà en una síntesi que farà intel·ligibles les activitats motores. Aquest pressupost que sembla irrefutable és en realitat ben audaç. La divisió dels coneixements i la dificultat en trobar una intel·ligibilitat comuna a les diferents pràctiques físiques són els trets dominants d'aquesta formació. Més que mai en els nostres dies, tant en la seva teoria com en la seva pràctica, l'educació física està mancada de consistència.

¿No podríem substituir aquesta juxtaposició de punts de vista per una perspectiva científica susceptible de donar compte, de primera mà, de les activitats motores?

LA MARGINALITZACIÓ DE L'EDUCACIÓ FÍSICA

No havent pogut assegurar la seva coherència interna, és a dir sense haver trobat la seva identitat, l'educació física apareix dispersa en múltiples modalitats, tècniques i sectors força dispersos dels quals no en pot mantenir el domini. S'arrisca així a ser desposseïda dels seus diferents continguts.

Les tècniques de la "performance" esportiva

Aquestes pertocuen, en efecte, prioritàriament a l'esport d'alt nivell; és el terreny d'elecció dels animadors especialitzats (títol d'Estat) i dels entrenadors.

La problemàtica de l'EF no es pot aïllar del seu context social institucional.

Des del punt de vista epistemològic l'EF pot definir-se a partir de les finalitats, per la petinència o per la conducta motora.

Les tècniques "afables"

Orientades vers les activitats de manteniment i de lleure es desenvolupen essencialment mitjançant iniciatives locals, d'associacions o de clubs privats. Els instructors d'educació física hi han jugat en el passat un paper important (en gimnàstica voluntària per exemple), però avui dia, l'efervescència corporal es desenvolupa essencialment fora d'ells (pràctiques noves, aeròbic...).

El contingut motor orientat vers el desenvolupament i l'expressió de la personalitat

L'educació física ha rebutjat durant molt temps aquesta perspectiva qualificant-la d'intel·lectualista" i oposant-li les tècniques de "performances" xifrables. Claude Pujade-Renaud (9) i Jean Le Boulch (6) han subratllat l'hostilitat en l'acollida que es reservà a llurs temptatives respectives, molt diferents, però que proposaven ambdues un contingut orientat cap a certes formes d'expressió de la personalitat.

Els corrents d'obediència psicològica també han reprès aquests continguts pel seu compte i s'hi han consagrat més i més: terapeutes de la motricitat, especialistes en psico-motricitat, psico-reeducadors... Dins el darrer decenni, per la seva banda, els psicociòlegs han "descobert" el cos i des de llavors s'han multiplicat les iniciatives: seminaris de sensibilització a la comunicació corporal, bio-energia, potencial humà...

El contingut científic

Elaborat per les disciplines consagrades, avui en completa renovació, aquest contingut escapa ben entès a l'educació física pròpiament dita. Privada d'estatut científic, aquesta no disposa de cap corpus propi; com a molt no és més que un domini d'"aplicació" i els instructors d'educació física no poden ésser, en qualitat, més que els sots-arrendataris d'aquest camp.

L'educació física es margina cada cop més. L'evolució actual de la si-

tuació no exclou la seva desaparició pura i simple en un futur pròxim. La desarticulació constatada i l'absència d'una unitat de concepció afavoreixen una divisió extrema del treball tendent a juxtaposar pràctiques d'educació física "acomodades" i investigacions sectorials. Hi correspon una concepció "esclatada" dels oficis de l'esport.

Es aquesta orientació ineluctable? Els camps d'intervenció de l'educació física són múltiples, les seves tècniques i els seus mètodes desbordants de diversitat. Els textos oficials i les formacions localitzades accentuen les disparitats. L'esmicolament resultant pot semblar perjudicial. Però, ¿no és la pluralitat també una garantia de riquesa? ¿És inevitable que la gran divisió de les pràctiques vagi acompanyada per un diluïó teòrica i per una pèrdua d'identitat de l'educació física?

EL VESSANT EPISTEMOLÒGIC

¿Posseeixen les activitats físiques i esportives una especificitat? Dit d'altra forma, ¿contenen una originalitat que les distingeixi de les altres activitats? La recerca dels trets distintius no respon pas a una captació d'originalitat: n'és la condició sense la qual la identitat d'un fenomen no pot ser atestada, i és també una submissió als imperatius usuals de l'anàlisi científica.

Segons, Littré, és específic allò que és "exclusivament propi d'una espècie". La noció d'especificitat pren doncs el seu significat mitjançant comparacions operades entre categories veïnes. Dins el sistema global de les activitats, ¿podem descobrir característiques pròpies a les activitats físiques i esportives?

Recolzar-se en les finalitats?

La tendència més freqüent del passat fou la de recercar la definició de l'educació física en el pla de les finalitats. Era com una evidència immediata; és necessàriament un cul-de-sac.

Les finalitats ens remet en efecte al món dels valors i de l'ètica. En

aquest domini en el qual es troba compromesa una concepció subjectiva de l'home i de la societat, ¿en nom de quins criteris podríem comparar i qui podria permetre's, en última instància, el fet de decidir? D'altra banda, ¿podem potser trobar una sola teoria d'educació física que no pretengui influir favorablement sobre la personalitat i les relacions socials, sobre la salut i la felicitat corporal? El risc de quedar-se satisfet amb la generositat de les finalitats dutes com a senyeres és gran. La proclamació de bones intencions i les professions de fe no poden ésser suficients; recorda la saviesa popular que l'infern n'és ple de bones intencions?

La dificultat no es trobarà en redactar un catàleg de finalitats, sinó en evaluar objectivament la influència real i controlable exercida per les activitats físiques sobre les actituds i les conductes dels practicants. Tot i que les finalitats tenen evidentment una gran importància, al nivell global del nostre problema no són pas distintives.

La pertinència

Jugar a futbol i resoldre un sistema d'inequacions presenten diferències clarament evidents. A grans trets el camp de les activitats físiques i esportives revela una especificitat manifesta. Caldrà tanmateix desconfiar de l'accepció del terme, car sinó tot esdevindrà específic: el llançament de pes serà específic perquè és diferent del futbol, i el llançament de javelina, per la seva banda, en relació al llançament de pes. Tal com nosaltres l'entem aquí, l'especificitat no es refereix a aquest tipus de diferències descriptives: ens remet al concepte de pertinència, tal com l'han concebut els lingüistes.

La pertinència és el punt de vista original adoptat per una disciplina per estudiar un fenomen, d'una forma que la diferenciï de les altres. És dins el marc d'aquesta pertinència on cada

disciplina construeix el seu objecte. Una "mateixa" situació d'activitat física suscitarà la creació d'"objectes científics" diferents i provocarà construccions teòriques distintes. Considerem per exemple una competició d'esquí. La despesa energètica i els mecanismes d'equilibri de l'esquiador als qual s'interessa el fisiòleg són ignorats per l'historiador, que es preocuparà de l'evolució de les proves en funció de les mentalitats i del context sociopolític. L'economista i el sociòleg analitzaran la transformació de les regions de muntanya i els trastorns socioeconòmics provocats pel desenvolupament dels esports de neu, mentre que el psicòleg estudiarà les reaccions de l'esquiador enfront dels seus comportaments d'arriscament. Davant la "mateixa" situació les diferències de perspectiva són xocants. L'objecte científic no ens ve donat, sinó que s'ha de construir; els fets no parlen mai: els fem parlar, els interpretem.

Prèvia a tota afirmació, la gestió fundadora de la problemàtica de l'educació física resideix doncs en una pregunta: posseeixen les activitats físiques i esportives una pertinència?

La conducta motora

L'anàlisi del camp de les activitats físiques i esportives fa possible una resposta franca: la noció de conducta motora representa l'objecte específic buscat. Per conducta motora entenem l'organització significant del comportament motor. Aquest concepte permet inserir les manifestacions motores observables d'una persona que actua dins l'esfera dels significats. Tot i que pren cos en actes observables (col·locació i desplaçament, sosteniment de la raqueta, modalitats del cop de pilota...) la conducta motora d'un jugador de tennis, per exemple, té també en compte el significat de l'acció viscuda pel jugador (percepció, imatge mental, anticipació, agressivitat, desig de guanyar). En aquesta òptica la definició de l'educació física apareix amb gran

simplicitat: es tracta d'una pedagogia de conductes motores. Hi ha una ruptura: l'educació física ja no es defineix mitjançant les finalitats (satisfer intencions explícites), les tècniques (destresa en els repertoris i prescripcions) o les separacions institucionals (esport, joc o treball per exemple); es defineix pel seu objecte original, objecte que correspon evidentment a una construcció abstracta.

El que es pren en compte ja no és el moviment, sinó l'ésser que es mou. La personalitat del subjecte actuant, les seves motivacions, les seves decisions, les seves estratègies motores, esdevenen figures capdavanteres. La ruptura de perspectives provocada per la construcció d'aquest objecte —que no nega les tècniques, però que se'n distingeix radicalment— no ha pogut evitar suscitar alguna resistència.

El concepte de conducta motora és a la vegada distintiu, ja que oposa les pràctiques físiques a les altres pràctiques, i unificador, ja que reagrupa en una categoria homogènia totes les activitats físiques i esportives. La multiplicitat de les tècniques recobreix una unitat d'objecte: totes les especialitats, de la natació al vol lliure passant pel judo i el futbol, poden ser descrites i analitzades en termes de conducta motora. Aquesta noció representa el denominador comú de totes les pràctiques de l'educació física, siguin quines siguin.

L'escampall d'activitats físiques i esportives no és doncs redhibitori; fins i tot pot ésser considerat com un triomf car acredita els recursos molt diversificats del camp de la praxi. Les diferències que oposen el rugby a la dansa, l'espeologia al salt de perxa, o l'esgrima al joc de barres, esdevenen així una font d'enriquiment, puix que col·loquen en una mateixa esfera d'intel·ligibilitat facetes complementàries de l'acció motriu. En definitiva, la noció de conducta motora confereix a l'educació física la seva identitat.

Una pedagogia de les conductes motores

La posició que hem adoptat respecte al problema permet fugir dels vells discursos que trenen interminables lloances sobre l'educació física, i escollir una aproximació més realista dels efectes limitats però reals de les activitats físiques. Esdevé possible reprendre el tema de les finalitats. En intervenir sobre les conductes motores, en provocar llur transformació en qualsevol sentit, quins són els resultats susceptibles d'ésser obtinguts per l'educació física?

Les pràctiques corporals mobilitzen profundament la personalitat. Comprometre's en el cos a cos de la lluita, maniobrar un veler lliurat als vents i als corrents, soldar el cos a quinze altres en l'entrecoc violent de la melé de rugby, tot això sol·licita intensament la persona actuant en algunes de les seves dimensions. Li cal extreure informació i interpretar-la, prendre decisions i adoptar una estratègia motora. El practicant s'enfronta, esquivia i recomença. Les conductes motores comprometen l'individu tan intensament com les conductes verbals, però d'una forma completament diferent. Els treballs de psicologia genètica revelen que la motricitat es troba a la font de la construcció de la persona. No completa l'escola de Jean Piaget aquesta proposició en mostrar que els mecanismes cognoscitius (aprehensió de l'espai, de la quantitat, de la velocitat, de l'atzar, de les probabilitats) provenen directament de les operacions pràxiques de l'infant que es construeix en actuar sobre el seu entorn?

L'esfera individual

Suggerim en poques paraules la influència exercida per les activitats motrius evocant les dimensions, ben segur que interdependents, comprovades d'aquesta manera.

La dimensió biològica. Aquesta influència és evident i cada cop més ben coneguda gràcies als treballs de biolo-

gia que, en educació física, posseeixen una anterioritat evident (sistema muscular i osteoarticular, cardio-respiratori, sistema nerviós...). Les investigacions en fisiologia de l'esforç (VO_{max} , metabolisme en anaeròbiosi) i en neurofisiologia (microcircuitos nerviosos i precablatge, correlacions entre el reclutament de les neurones actives i les reaccions del comportament) es compten entre aquelles en les quals el desenvolupament actual és més espectacular.

La component afectiva. Les motivacions de l'individu, el seu desig d'afirmar-se, el goig de posar en joc el seu cos i reeixir, el seu deler pel risc i l'aventura, són sol·licitats intensament.

La dimensió cognoscitiva. Assenyalar els indicis informatius de l'espai d'acció (la pista d'esquí o els remolins d'un riu), procedir a la descodificació del comportament dels altres, apreciar les distàncies i les velocitats de desplaçament, anar per davant de l'acció anticipant-s'hi, avaluar les oportunitats, preactuar i retroactuar, tot això pressuposa una capacitat d'abstracció no gens desdenyable.

La component de relació. Cooperar amb els companys d'excursió o de caça, oposar-se als adversaris de tennis o de basquetbol, aquestes accions posen en marxa una xarxa d'interaccions que fan que el jugador quedi submergit en un bany de relacions molt ric. El joc esportiu reposa doncs sobre el bescanvi pràctic; la comunicació motora esdevé l'eix de l'acció.

La dimensió expressiva. Mitjançant les seves produccions corporals, modulades en el temps i en l'espai, l'actor pot comunicar significat. En la seva pròpia administració de predileccions, la dansa i l'expressió corporal donen cos a aquesta significació inserint el gest portador d'emoció dins una simbologia sovint dependent d'una estètica (C. Pujade-Renaud [9]).

La dimensió de decisió. En nombroses pràctiques motrius el jugador tracta una informació fluctuant i de vagades enganyosa (activitats en plena

naturalesa, esports de combat, jocs col·lectius). L'aspecte de la informació és capital: el practicant intenta reduir la incertitud; ha d'avaluar les probabilitats i triar. Pel practicant de vela, el canoer, el judoka o el futbolista, la decisió motora és crucial: aquesta funda l'estratègia pràctica i dota el camp de les activitats físiques d'un abast sovint insospitat.

L'esfera sociocultural

Totes les anteriors dimensions depenen, és clar, de factors socials. Els valors culturals i les normes en curs imposaran llurs orientacions a les activitats físiques, tal com les imposen també a les altres activitats de la comunitat. La conformitat de les pràctiques culturals amb els models socials prevalents és doncs aquí també la norma. Així, és possible considerar el conjunt de les activitats físiques sota l'angle d'una etnomotricitat (17). Tal com ho ha mostrat Marcel Mauss, la **forma en què els individus es serveixen del seu cos, els seus hàbits, varia** amb les societats, els costums i el prestigi dels practicants. La dimensió social, etnomotriu, de les tècniques del cos és doncs sempre present.

Bé que individuals, especialitats com el vol a vela o el salt de perxa estan profundament impregnades de dades culturals. Estan lligades als valors socials i a la tecnologia dels seus temps. Pels seus trets tècnics tant com per les seves estructures profundes (referents al temps i a l'espai, universals), les activitats físiques i esportives manifesten una conformitat amb els valors de la seva societat i del seu grup de pertinença. Sota aquest prisma, les pràctiques corporals representen un extraordinari camp de socialització, tant més eficaç quan llurs mecanismes són rarament aparents.

Una pedagogia que pren com a objecte la conducta motora pot així doncs sol·licitar a peu pla les diferents components de la personalitat i inscriure's en una perspectiva d'aculturació. I això sense artifici. Quan es proposa contribuir al desenvolupament i

expansió de la personalitat de nen l'educació física té doncs, objectivament, els mitjans per emprendre el seu projecte.

D'acord amb la seva especificitat, l'educació física pot adjudicar-se un objectiu focal: afavorir en el practicant el domini de les seves conductes motores. Aquest domini pot ser orientat envers l'adaptació a situacions motrius noves. Aquest domini pràctic, que es manifesta ben entès en tècniques, passarà sovint per reforçaments fisiològics, mecanismes cognoscitius, alertes afectives, bescanvis de relacions o estratègies de decisió motriu. El pas entre les tècniques de terreny i els objectius perseguits queda així assegurada **de forma constitutiva, restant a l'interior del camp específic prèviament definit. Domini no vol pas dir crispació: la dinàmica de les seqüències motores es** recolza en relaxacions, ritmes, abandonaments i retops. Es tractarà, per exemple, de trobar-se còmode dins l'aigua i aprendre a nedar, de maniobrar amb eficàcia un kayak o un veler, de franquejar un obstacle amb èxit o de plantar cara a un adversari, espasa o raqueta en mà.

Malgrat tot, no cal dir que la influència exercida per les activitats físiques està limitada necessàriament per la seva pròpia forma d'expressió. La conducta motora no detenta cap exclusivitat i no ha de subsistir inconsideradament la conducta verbal; posseeix riqueses abandonades i insospitades, però també insuficiències. És aquí on esdevenen necessaris nous coneixements relatius al camp de l'acció motriu, coneixements que, veritablement, sovint ens fan una falta greu: potencialitats recelades per cada tipus de pràctica, mecanismes d'aprenentatge corresponents a situacions diferents, característiques de les decodificacions motores i de les estratègies motrius, xarxa de comunicacions motores, naturalesa de les meta-comunicacions i dels jocs paradoxals.

Posar en evidència l'impacte de les activitats físiques en les dimensions de la personalitat no vol dir confondre

Posar en evidència l'impacte de les activitats físiques en les dimensions de la personalitat no vol dir confondre els objectius educatius amb les seves dimensions.

els objectius educatius amb les seves dimensions! Assignar per exemple a l'educació física, de forma prioritària, objectius de tipus cognoscitius no ens sembla admissible. En el seu estudi crític de les pedagogies intel·lectualistes, Pierre Arnaud ha mostrat ben bé el caràcter abusiu d'aquests corrents que subordinen l'educació física a disciplines intel·lectuals (2). En canvi, desenvolupar i clarificar certs processos cognoscitius que són part receptora de les conductes motores associades a una tasca tècnica (anticipació dinàmica,

eleccions estratègiques, descodificacions i codificacions semiòtiques) entra completament dins la gestió de l'educació física.

Un cop conclosa aquesta anàlisi ràpida, encara no creiem oportú establir un inventari de finalitats: d'una banda aquestes varien considerablement segons l'edat, el sexe, les condicions locals, l'origen geogràfic i social dels practicants; d'altra banda, qui pot pretendre detentar les "bones" finalitats? Certes concepcions d'educació física declaren obertament que llur

objectiu és preparar soldats eficaços i bons obrers, d'altres pretenen formar policies o terroristes, d'altres finalment individus alliberats i feliços dins el seu cos. Aquestes intencions normatives, de tipus sociopolític, realcen evidentment les pràctiques instituïdes, però no entren en la definició de l'educació física (sinó hi hauria tantes definicions com sistemes normatius!).

NOTA:
Aquest article forma part del Llibre *La psychopédagogie des activités physiques et sportives*, de diversos autors, editat per Edisem i Privat, Québec-Toulouse, 1985.

Bibliografia

1. ALEXANDER (G.), *Le corps retrouvé par l'eutonie*. Paris. Tchou, coll. «Le corps à vivre», 1977.
2. ARNAUD (P.), *Les savoirs du corps. Education physique et éducation intellectuelle dans le système scolaire français*, Presses Universitaires de Lyon, 1983.
3. BROHM (J.-M.), *Corps et politique*, Paris, Jean-Pierre Delarge, Editions Universitaires, 1975.
4. DURING (B.), *La crise des pédagogies corporelles*. Paris, Editions du Scarabée, coll. En-Jeu, C.E.M.E.A., 1981.
5. LE BOULCH (J.), *L'éducation par le mouvement. La psychomotricité à l'âge scolaire*. Paris, E.S.F., 1966.
6. LE BOULCH (J.), *Face au sport. De l'éducation physique en France à la psychomotricité*, Paris, E.S.F., 1977.
7. PARLEBAS (P.), *Contribution à un lexique commenté en science de l'action motrice*, Paris, Publications I.N.S.E.P., 1981.
8. *Pratiques culturelles des Français. Description sociodémographique, évolution 1973-1981*, ministère de la Culture, service des études et recherches, Paris, Dalloz, 1982.
9. PUJADE-RENAUD (C.), *Expression corporelle. langage du silence*. Paris, E.S.F., 1974.